

Motion till riksdagen 2022/23:786

av **Johan Hultberg (M)**

Åtgärder för fler poliser i Fyrbodal och Sverige i stort

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att anställa norska poliser i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en dialog om ett fördjupat polisiärt nordiskt samarbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisutbildningen på distans och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avlasta polisen och renodla polisens uppgifter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Årligen genomförs den nationella trygghetsundersökningen (NTU) av Brottsförebyggande rådet (Brå). I NTU undersöks bland annat befolkningens trygghet, utsatthet för brott och förtroende för de rättsvårdande myndigheterna. Undersökningen visar tydligt att Sverige har en mycket allvarlig trygghetskris. Exempelvis känner sig, enligt NTU 222, hela 27 procent av befolkningen (16–84 år) sig mycket eller ganska otrygga, eller undviker att gå ut ensamma under sena kvällar i sitt bostadsområde till följd av otrygghet. Unga kvinnor upplever en ännu större otrygghet. Nära varannan kvinna (47 %) i åldern 20–24 år uppgav att hon kände sig mycket eller ganska otrygg. Detta är alarmerande siffror. Statens allra mest grundläggande uppgift är att skydda och försvara sina medborgares liv och frihet. En uppgift som den svenska staten idag uppenbarligen inte lyckas tillräckligt bra med när nära var tredje svensk känner sig ganska eller mycket otrygg. Av NTU 2020 framgår vidare att 19,5 procent av deltagarna i undersökningen under 2021 också hade utsatts för någon eller några av de brottstyper som i undersökningen kallas för brott mot enskild person, såsom misshandel, hot och sexualbrott. Och de kriminella gängerna blir allt mer hänsynslösa, vilket inte minst de många skjutningarna

är ett uttryck för. Bara hittills under 2022, fram till och med den 1 november, har 345 skjutningar ägt rum. 54 personer har under perioden skjutits ihjäl. I en lång rad särskilt utsatta områden har de kriminella gängen en så stark ställning att polisen själv konstaterar att man har stora svårigheter att fullfölja sitt uppdrag. Läget är akut.

Sveriges trygghetskris behöver mötas av ett brett batteri av åtgärder. Samhällets samlade kraft behövs för att knäcka gängbrottsligheten och för att öka tryggheten i vårt land i allmänhet och i de utsatta områdena i synnerhet. Helt centralt är att stärka rättsväsendet. Inte minst behöver Sverige fler poliser och polisen bättre verktyg i sitt viktiga och svåra uppdrag. Men idag lider Sverige av en allvarlig polisbrist, vilket får stora negativa konsekvenser – få brott klaras upp och otryggheten ökar. Av Polisförbundets rapport "När färre ska skydda fler" från 2018 framgår också att nästan åtta av tio poliser känner sig otillräckliga och att de tycker att deras avdelning/enhet sällan eller aldrig har rätt bemanning i förhållande till verksamhetskraven. Nu måste antalet poliser bli fler samtidigt som polisen också behöver fler och vassare verktyg i sitt arbete. Moderaterna föreslår därför bland annat visitationszoner och att polisen ska få kunna använda proaktiv hemlig avlyssning/dataavläsning mot gängkriminella.

Trots att vi under de senaste tio åren har haft en mycket allvarlig utveckling där det grova våldet har nått historiska nivåer har polistätheten sjunkit drastiskt. I fjol hade Sverige endast omkring 205 poliser per 100 000 invånare, vilket kan jämföras med 216 per 100 000 invånare 2010. Sverige beräknas nu ha den tredje lägsta polistätheten i Europa. Det är ett misslyckande för nuvarande regering och ett stort problem för vårt samhälle.

För att minska polisbristen och öka polisens förmåga att bekämpa kriminaliteten och skapa trygghet behöver fler poliser utbildas samtidigt som polisyrket görs mer attraktivt så att färre poliser lämnar yrket. För att göra polisyrket mer attraktivt är lönefrågan fundamentalt viktig. Enligt Polisförbundets medlemsundersökning från 2017 är lönen den enskilt viktigaste faktorn för att vilja jobba kvar som polis för sex av tio poliser. Moderaterna vill göra en riktad lönesatsning för att höja polislönerna med i genomsnitt 3 000 kronor extra i månaden per polis. Det är en viktig satsning för att göra polisyrket mer attraktivt och för att därigenom både behålla erfarna poliser och locka fler sökande till polisutbildningen. Idag gapar många av platserna på polisutbildningen tomma och avhoppet från utbildningen är många. En ytterligare reform som Moderaterna driver för att locka fler till polisutbildningen och polisyrket är att göra utbildningen betald. Detta genom att studielånen skrivs av stegvis under de första fem åren som man arbetar som polis. Vidare vill vi se över möjligheterna att öppna polisutbildningar på fler orter liksom bygga ut möjligheterna till distansstudier.

Givet Sveriges allvarliga trygghetskris och stora polisbrist är det undertecknads uppfattning att nya möjligheter behöver prövas för att snabbt öka polistätheten. En möjlighet vore att rekrytera poliser från vårt västra grannland Norge, vilket lyfts fram av svenska Polisförbundet. I Norge finns nämligen ett överskott av poliser. I Norge var under det första tertialet 2021 hela 281 utbildade poliser utan jobb. Detta enligt uppgifter från den norska polismyndigheten. Likt Polisförbundet ser jag det som en god möjlighet för Sverige att anställa norska poliser efter att de genomgått en utbildning som kompletterar den kandidatexamen som de redan har efter genomgången grundläggande norsk polisutbildning. Inte minst skulle detta kunna vara en möjlighet för att minska polisbristen i gränstrakter såsom i norra Bohuslän och Dalsland. Att anställa norska poliser i Sverige skulle också kunna bidra till ett fördjupat svensk-norskt polissamarbete där erfarenheter och goda arbetssätt sprids över gränsen. Det vore

positivt för det gränsöverskridande brottsbekämpande arbetet men också för att stärka de svensk-norska relationerna i stort, vilket är angeläget i ljuset av att dessa dessvärre försämrades under coronapandemin. Nu är tid att åter fokusera på hur gränshinder kan rivas och samarbetet mellan Sverige och Norge breddas och fördjupas.

Idag är det inte möjligt att anställa norska poliser för myndighetsutövning i Sverige, detta bland annat då en anställning hos Polismyndigheten förutsätter svenskt medborgarskap. Regeringen bör grundligt utreda om och i så fall hur det skulle kunna göras möjligt att anställa norska poliser i Sverige. Detta förslag avstyrktes av justitieutskottet (2020/21:JuU23) med motiveringen att Polismyndigheten inte har gjort någon begäran till regeringen om lagändringar i syfte att kunna rekrytera norska poliser. Det är enligt undertecknads uppfattning ett klenk motiv. I ett tidigare svar på en skriftlig fråga från undertecknad lät också inrikesminister Mikael Damberg (S) meddela att han inte hade någon avsikt att låta utreda möjligheten att anställa norska poliser i Sverige. Såväl justitieministern som justitieutskottet bör tänka om. Istället för att passivt invänta myndighetens initiativ bör riksdag och regering själva agera. Som nämnts vill också det svenska Polisförbundet att frågan utreds. Polisbristen är ett för allvarligt problem för att avfärda möjligheten att anställa norska poliser utan ens en utredning. För Fyrbodal och andra regioner med gräns mot Norge hade möjligheten att rekrytera poliser från andra sidan gränsen kunnat göra en stor positiv skillnad.

Regeringen bör också, exempelvis inom ramen för det nordiska ministerrådet, ta initiativ till en dialog om hur det polisära samarbetet inom Norden kan förstärkas och utvecklas. En sådan dialog bör då inkludera en diskussion om utbildningssamarbeten liksom specifikt frågan om hur poliser utbildade i ett nordiskt land skulle kunna arbeta polisärt i ett annat. Dialogen hade då också kunnat fungera som en förberedelse inför en utredning om möjligheten att anställa norska poliser, och eventuellt poliser från också andra nordiska länder, som poliser i Sverige.

För att locka fler svenskar att bli poliser bör som redan anförts möjligheten att öppna polisutbildningar på fler orter samt inte minst att bygga ut polisutbildningen på distans ses över. Riksdagen bör tillkännage för regeringen att antalet distansplatser på polishögskolan bör utökas liksom att det bör ses över hur polisutbildningen på distans kan göras mer attraktiv. Det är självfallet inte möjligt att bli polis enkom genom distansstudier utan även den som läser på distans behöver tillbringa många veckor fysiskt på campus, under så kallade närstudieveckor, för att genomföra praktiska övningar och examinationer. Detta kan göra det svårare för många att förena studierna till polis med familjeliv. Som en del i att göra distansutbildningarna mer attraktiva bör möjligheten att förlägga en del av närstudierna närmare studenterna undersökas. Exempelvis skulle Polishögskolan i Borås förslagsvis kunna förlägga viss undervisning till Högskolan Väst för att därigenom korta avståndet som studenter från exempelvis Fyrbodal, Skaraborg och Värmland behöver resa. I norra Sverige, där avstånden till närmaste polishögskola i Umeå eller Stockholm är särskilt stora, torde denna möjlighet vara särskilt angelägen att undersöka.

Vad som också är oerhört viktigt för att åtgärda polisbristen är att avlasta polisen och renodla polisens uppgifter. Regeringen bör nu skyndsamt se över hur Polismyndigheten kan avlastas och hur polisens arbetsuppgifter kan renodlas. Exempelvis borde passhantering inte vara en fråga för polisen utan flyttas till förslagsvis Skatteverket. Polisens verksamhet behöver renodlas så att polisen kan fokusera på att lösa fler brott och öka tryggheten.

Johan Hultberg (M)